

Fotomuseet

Hans Hammarskiöld

Tiden och Ljuset

Fotografier 1948 – 2008

21 januari–21 mars 2009

Fotomuseets egenproducerade utställning Tiden och Ljuset med fotografier av Hans Hammarskiöld visas nu för första gången i Sundsvall. Den gjordes 2006 och har tidigare visats i Paris, Moskva, S:t Petersburg och Lycksele. Det vi får se är en samling lysande vackra, ibland humoristiska eller på annat sätt tänkvärda bilder av en konstnär som för länge sedan lämnat bruksfotot bakom sig. Det är som om allt Hans Hammarskiöld tar i blir till guld; minsta beställningsjobb förvandlas till ett verk av dignitet.

Utställningen ger en bred bild av Hans Hammarskiölds fotokonst. Här finns porträtt av kända personer, de välkända Londonbilderna är med liksom fotografier av de egna barnen och undersköna blombilder. De sistnämnda är någonting av det vackraste jag sett; enkla och raffinerade som klassiska kinesiska tuschteckningar. I en text i utställningen skriver han att gamla fotografer har en tendens att börja fotografera blommor, men påpekar att han väljer levande blommor, till skillnad från Georg Oddner som fotograferade vissna blommor.

På en bild kommer den amerikanske konstnären Claes Oldenburg och bär på en jättestor tandkrämstub. Bilden är från 1966 och Oldenburg ska ställa ut i London. Tuben är ett av verken och Hammarskiöld har bett honom bära den på gatan för att få se hur människorna reagerar.

Den ryske balettdansaren Rudolf Nurejev porträtterades 1966, i samband med att Hans Hammarskiöld följde repetitionerna av Nötknäpparen på Stockholmsoperan. Den temperamentsfulle dansaren hävde ur sig ett och annat under repetitionerna, men på bilden biter han snällt i ett krucifix.

Roliga bilder finns det också, som de från London med hunden som leker med en lejonstaty eller de två kvinnorna som turas om med att lyfta upp varandra för att se bättre.

Sett till det bildmässiga resultatet verkar gränsen mellan foto och andra bildtekniker i flera fall vara uttraderad. Vissa fotografier skulle kunna ha varit gjorda i någon annan form av grafisk teknik eller ha varit tecknade. Ibland drivs abstraktionen mycket långt som i Staketet från 1950-talet, eller i Glödtrådar från 1966. Hans Hammarskiöld tillbringar ungefär en tredjedel av sin arbetstid i mörkrummet och vissa bilder har nog pressats tills att bara några streck återstår.

Det mesta på utställningen är svartvitt eller rättare sagt komponerat av en miljon gråtoner i ett ljus- och skuggspel mellan svart och vitt. Enligt Hammarskiöld betyder ljuset och ögonblicket allt för en fotograf. Men blommorna är i färg liksom den skimrande bilden av ett sönderfallande ödetorp i Värmland från 1987.

Hans Hammarskiöld, som var en av grundarna av Tio fotografer 1958, är just nu aktuell med flera utställningar, bland annat på Nationalmuseum, som visar hans porträtt. Flera dem finns i svenska statens porträttsamling på Gripsholms slott i Mariefred. Han är född 1925 och har en lång karriär bakom sig inom press- och modefoto.

Karin Kämsby